

Cirkulärnr: 1994:27  
Diariernr: 1994:0204  
Handläggare: Irene Reuterfors-Mattsson  
Avdsek: J Komrätt  
Datum: 1994-02-01  
Mottagare: Kommunstyrelsen  
Rubrik: Ny ordningslag  
Bilagor: SFS 1993:1617

Handläggare  
Irene Reuterfors-Mattsson/UG

1994-02-01

Kommunstyrelsen

## **NY ORDNINGSLAG**

### **Ny ordningslag träder i kraft den 1 april 1994**

Riksdagen har antagit en ny ordningslag, SFS 1993:1617 (prop. 1992/93:210, bet. 1993/94:JuU1). Lagen träder i kraft den 1 april 1994 och skall ersätta bl.a. allmänna ordningsstadgan, lagen om allmänna sammankomster och förordningen angående hamnordningar och andra ordningsföreskrifter för allmänna hamnarna i riket (se närmare övergångsbestämmelserna p. 1). Den nya lagen bifogas detta cirkulär.

### **Gamla lokala ordningsföreskrifter upphör att gälla den 1 januari 1996**

Den 1 januari 1996 skall alla lokala ordningsstadgor, torghandelsstadgor, hamnordningar och andra ordningsföreskrifter för hamnar som har utfärdats före ordningslagens ikraftträdande upphöra att gälla. Detta innebär att samtliga kommuner som vill reglera ordningsfrågor måste anta *nya lokala ordningsföreskrifter före den 1 januari 1996*.

Svenska kommunförbundets juridiska avdelning har i samarbete med bl.a. representanter från olika kommuner påbörjat ett arbete med att ta fram underlag *till ny lokal ordningsstadga, torghandelsstadga och lokal hamnordning*. Underlagen kommer före utgången av år 1994 att skickas ut till kommunerna.

## **ALLMÄNT OM DEN NYA ORDNINGSLAGEN**

Syftet med den nya lagen är dels att anpassa allmänna ordningsstadgans föreskrifter till regeringsformens bestämmelser om normgivningsmakten, dels att hålla samman de grundläggande ordnings- och säkerhetsföreskrifterna i en gemensam lag.

Uttrycket allmän plats ersätts i den nya lagen med uttrycket *offentlig plats*. Med offentlig plats menas i stort sett detsamma som med allmän plats enligt allmänna ordningsstadgan. En utvidgning görs emellertid så att även t.ex.

*parkeringsplatser, innetorg och väntsalar* som används för allmän trafik i vissa fall skall kunna anses utgöra offentlig plats vare sig området eller utrymmet är beläget inom- eller utomhus. För sådan tillämpning krävs att genomgångstrafik av någon betydelse förekommer på platsen.

Regleringen av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar förs samman i ett särskilt kapitel i lagen (2 kap.). Jämfört med tidigare ordning skall även *cirкусföreställningar* behandlas som allmänna sammankomster. Vidare har det införts ett krav på besiktning och godkännande av s.k. *samlingstålt* och *tivolianordningar*. Lagen ställer vidare ökat krav på säkerhet hos *brunnar*. De skall förses med sådana säkerhetsanordningar att de ger ett tillräckligt skydd för olyckor med barn.

En nyhet är att polisen i vissa fall skall kunna ta *betalt* för viss *ordningshållning* av den som anordnar en allmän sammankomst i vinstsyfte. Vidare har det införts en möjlighet att förverka bl.a. varor hos den som bryter mot kravet på tillstånd.

Den nya ordningslagen innehåller också ett särskilt kapitel (4 kap.) om ordningen och säkerheten i viss *kollektiv persontrafik*. Bestämmelserna ersätter de reglementen som tidigare kunde bestämmas med stöd av 25 § allmänna ordningsstadgan.

Den nya ordningslagen innebär också att viss annan lagstiftning ändras. Bl.a. har de tidigare bestämmelserna i allmänna ordningsstadgan om *gaturenhållning* förts över till renhållningslagen (1979:596).

## TILLSTÅND TILL ANVÄNDNING AV OFFENTLIG PLATS

### Polisen är tillståndsmyndighet

*Polisen* är även fortsättningsvis *tillståndsmyndighet*. En offentlig plats (tidigare "allmän plats") inom detaljplanelagt område får inte utan tillstånd av polisen användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för. Polisens prövning skall ske utifrån vikten av att allmän ordning och säkerhet upprätthålls och att trafiken inte onödvärdigtvis hindras eller störs.

### Kommunen skall yttra sig

Liksom tidigare skall polisen inhämta *yttrande från kommunen* innan tillstånd ges att ta i anspråk offentlig plats. Kommunen skall emellertid *inte* yttra sig i tillståndsärenden som avser mark som förvaltas av någon annan än kommunen eller som avser annan kvartersmark än sådan som upplåtits för hamnverksamhet, om den är avsedd att tas i anspråk enligt nyttjanderättsavtal med kommunen. Detta innebär att om kommunen med nyttjanderätt upplåter tomtmark som står under dess förvaltning och är offentlig plats, så skall polisen göra en prövning från ordnings- och säkerhetssynpunkt. I dessa fall

anses det därför onödigt att även inhämta yttrande från kommunen. Mark-ägarintressena i dessa fall tillgodoses istället genom att det förutom polistillståndet också krävs civilrättslig överenskommelse med markägaren om att få ta marken i anspråk.

### **Kommunen kan uppställa villkor**

Ett yttrande av en kommun i ett tillståndsärende kan förenas med de *villkor* som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötseln av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Villkor som behövs för att tillgodose kommunens intresse som ägare eller förvaltare av den offentliga platsen kan t.ex. vara sådana villkor som syftar till att underlätta renhållning, snöröjning, ledningsdragning och gatuarbeten. Ett tillstånd av polisen skall förenas med de villkor som kommunen inom ramen för sin befogenhet har ställt upp.

Utanför kommunens befogenhet faller däremot villkor om skadestånd eller andra ekonomiska förpliktelser, t.ex. skyldighet för sökanden att betala skatter eller andra allmänna avgifter. Kommunen bör inte heller kunna ställa upp villkor om skyldighet att betala avgift för nyttjandet av marken, då detta regleras i avgiftslagen. I sådant fall skall kommunens yttrande uppfattas som ett avstyrkande och polismyndigheten skall få avslå ansökan.

### **Kommunen har vetorätt**

Den *kommunala vetorätten* behålls, dvs polisen får inte ge tillstånd om kommunen avstyrker ansökan, jfr. också ovan om villkor. Genom denna vetorätt kan kommunernas mera övergripande intressen och politiska målsättningar tillgodoses. Kommunernas viktiga uppgifter på byggnads-, plan-, miljö- och trafiklagstiftningens område och synpunkter på dessa områden kan liksom tidigare ha betydelse i ett tillståndsärende.

### **Överklagande**

Polisens beslut om tillstånd att ta i anspråk offentlig plats skall *överklagas till länsrätt* i stället för som tidigare till länsstyrelsen. En annan nyhet är att polisens beslut att avslå en sådan ansökan inte får överklagas, om avslagsbeslutet föranleds av att kommunen i sitt yttrande i tillståndsärendet har avstyrkt ansökan, dvs. utnyttjat sin vetorätt. I stället kan kommunens beslut att avstyrka en ansökan om tillstånd överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

## **LOKALA ORDNINGSFÖRESKRIFTER**

### **Allmänna förutsättningar**

En kommun får, liksom tidigare, meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av kommunen som behövs för att upprätthålla den *allmänna ordningen på offentlig plats*. Kommunen får också meddela föreskrifter för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd

av användningen av *pyrotekniska varor*. Även föreskrifter som behövs för verksamhet som bedrivs i *hamnar* som ägs eller förvaltas av kommunen eller av ett kommunalt företag får meddelas av kommunen.

En viktig begränsning i kommunernas rätt att meddela lokala föreskrifter är att dessa *inte får angå förhållanden som är reglerade i ordningslagen eller på annat sätt*. Föreskrifterna får inte heller lägga *onödigt tvång* på allmänheten eller annars göra *obefogade inskränkningar* i den enskildes frihet. Kommunerna får inte heller meddela sådana föreskrifter som innebär en inskränkning i den enskildes *frihet att framföra ett musikaliskt verk* eller något annat konstnärligt verk.

### **Kommunfullmäktige skall anta lokala föreskrifter**

Kommunernas befogenheter att meddela lokala ordningsföreskrifter behålls. Det är fortfarande *kommunfullmäktige* som skall besluta om lokala ordningsföreskrifter och på samma sätt som tidigare kan fullmäktiges beslut överklagas i enlighet med bestämmelserna om laglighetsprövning i 10 kap. kommunallagen.

Den tidigare bestämmelsen om rätt för länsstyrelsen att hos kommunen anmäla behov av lokala ordningsföreskrifter av visst innehåll och möjligheten för *länsstyrelsen* att *själv besluta* i frågan om fullmäktige inte gör det har *slopats*. Även berörda myndigheters rätt att föreslå fullmäktige att anta lokala ordningsstadgor har tagits bort. *Kommunen får således helt själv avgöra behovet av föreskrifter*. Detta hindrar givetvis inte att myndigheter, organisationer eller enskilda begär att kommunen inför ordningsföreskrifter av visst innehåll.

### **Anmälan till länsstyrelsen**

Formerna för antagande av lokala föreskrifter har ändrats. Kommunfullmäktiges beslut skall inte längre underställas länsstyrelsens prövning. I stället skall fullmäktiges beslut att anta, ändra eller upphäva lokala föreskrifter *anmälas* till länsstyrelsen.

### **Länsstyrelsen kan upphäva lokal föreskrift**

Länsstyrelsen har getts befogenhet att *upphäva* lokala föreskrifter som strider mot bestämmelserna i ordningslagen. Länsstyrelsen skall fatta beslut om upphävande inom tre veckor från den dag kommunens beslut anmäls till länsstyrelsen. Om det behövs längre tid för prövningen, får tiden förlängas till högst två månader. Avsikten är att den längre tidsfristen endast i ärenden av mer komplicerad natur. Om tiden förlängs skall länsstyrelsen inom treveckorstiden besluta om tillfälligt upphävande av den eller de föreskrifter som kräver ytterligare överväganden.

### **Kommunen kan överklaga till länsrätten**

Länsstyrelsens beslut att upphäva lokala ordningsföreskrifter eller andra lokala föreskrifter kan överklagas av kommunen hos länsrätten.

Övriga beslut som länsstyrelsen fattar med stöd av ordningslagen kan inte överklagas. Möjligheten att överklaga beslut av en länsstyrelse i ordningsfrågor till regeringen har tagits bort.

## Platser som kan jämföras med offentlig plats

Liksom tidigare kan kommunen efter bemyndigande av regeringen föreskriva att andra områden som är tillgängliga för allmänheten än offentliga platser skall *jämföras med offentlig plats*. I ordningslagen regleras detta närmare genom en bestämmelse som ger kommunerna rätt att föreskriva att anläggningar för lek, idrott, camping eller friluftsliv, badplatser, järnvägsområden, begravningsplatser eller andra sådana områden, skall få jämföras med offentliga platser vid tillämpning av 3 kap i ordningslagen om allmän ordning och säkerhet och vid tillämpning av lokala föreskrifter.

## Reglering av torghandel

Enligt 3 kap. 1 § ordningslagen krävs inte tillstånd om en offentlig plats tas i anspråk för ett ändamål för vilket platsen har upplåtits. Torghandel som sker på ett *av kommunen för detta ändamål upplåtet torg* faller således aldrig under kravet på tillstånd. Om kommunen däremot väljer att inte upplåta ett torg till allmän försäljningsplats, krävs tillstånd i varje enskilt fall då någon vill bedriva försäljning på platsen. Kommunen kan genom sin vetorätt förhindra att tillstånd för sådan handel meddelas.

En kommun kan liksom tidigare meddela *lokala ordningsföreskrifter för torghandel* som sker på ett torg som kommunen upplåtit för handel. Ordningsföreskrifterna kan innehålla bestämmelser om sådant som fördelningen av fasta och tillfälliga platser, fördelningen av platser mellan olika sökanden, tider för torghandel, renhållning m.m. Sådana ordningsföreskrifter kan kommunen meddela i en lokal ordningsstadga eller i en särskild lokal ordningsstadga enbart med avseende på torghandeln.

Någon möjlighet för kommunen att beträffande torghandel meddela andra föreskrifter än sådana som behövs av ordnings- eller säkerhetsskäl införs inte. Det betyder att kommunen *inte kan begränsa varuutbudet* vid torghandel *utöver vad som kan krävas från ordnings- och säkerhetssynpunkt*.

## Ordningsföreskrifter för hamnar

Enligt 3 kap. 10 § ordningslagen kan kommun få meddela föreskrifter för hamnar som *ägs eller förvaltas av en kommun eller av ett av kommunen helägt företag*. Föreskrifterna skall avse sådana bestämmelser om *ordningen och säkerheten i hamnen* som behövs med hänsyn till den *verksamhet som bedrivs* i hamnen. Föreskrifterna skall ange det område i vatten och på land inom vilket föreskrifterna skall gälla.

På samma sätt som beträffande lokala ordningsföreskrifter skall kommunfullmäktiges beslut i fråga om lokala hamnföreskrifter anmälas till länsstyrelsen, som kan upphäva olagliga föreskrifter.

## Pyrotekniska varor

En kommun kan också meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att *förhindra att människors hälsa eller egendom skadas* till följd av användningen av pyrotekniska varor.

### **Lokala ordningsföreskrifter skall kungöras**

Enligt 2 § förordning (SFS 1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen skall kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva lokala ordningsföreskrifter på kommunens bekostnad genast kungöras i länets författningssamling. Även själva föreskrifterna skall kungöras. Detsamma gäller när länsstyrelsen enligt 3 kap. 13 § andra stycket ordningslagen har upphävt en lokal föreskrift.

Kungörelse om kommunens eller länsstyrelsens beslut skall genom kommunens försorg anslås samt föras in i ortstidning. Kommunen skall vidare se till att tryckta exemplar av föreskrifterna finns tillgängliga för allmänheten.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Irene Reuterfors-Mattsson, telefon 08- 772 44 28.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET  
Juridiska avdelningen

Curt Riberdahl

Irene Reuterfors-Mattsson

Bilaga  
SFS 1993:1617